

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A
Domineca
17/29 sept.

Ese totu a opt'a di
Pretulu pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul. - Dec. unu galbenu.

Nr.
37.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

Tieranca din Romanati.

Plaiasiu romanu.

(COSTUMURI DIN ESPUSETIUNEA DE LA PARISU.)

O NÓPTE ÎN MUNTII.

Lun'a ca o lampa dalba, galfedía,
Lasa suav-u-i floru ;
Muntii linu si-ingana pe bel'a campía,
Bruna umbr'a loru.

Prin selbele tainici lumini lieurinde
Fantasticu se-ingânu ;
Ér' und'a adórme 'n acente sioptinde
Zefirulu celu linu.

Filomel'a tace, crangulu nu mai geme
Totu e in amoru ;
Viéti'a-infloresce, plansulu de pe gene,
Fuge ca unu doru.

Singuru pe-o poteca suna-o vóce lina
Cantulu din Elisú,
Ér' eteru-inaltia ca o mandolina,
Armonía in visu.

„Printre pletele-ti undóse,
Voluptóse,
Vedu doi diori cu-unu focu cerescu,
Si-in a loru dalba lumina,
De-amoru plina,
Edenu, lume se amagescu.

Langa crinii faciei tale
Matinale
A mel' róse lenisioru,
Voru sorbí o róua dulce,
Care luce
Pe unu tainicu fragusioru.

Visulu blandu ce ne incanta
Si ne-aventa
Langa dalbulu Empireu,
Plinu de magici síópte line
Si divine
Voiu sê-lu dormu pe sinulu teu.

Vedi tu galfeda selina,
Cumú alina
Ale undeloru murmurú,
Lasa 'ngane si-a tal' síópte
In asta nópte
Pe-alu teu dulce trubaduru.“

Si ca dóue umbre pe-o verde colina
Pasa lenisioru,
O fetióra bela 'n salba de regina
Cu-unu june pastoriu.

Ér' pre harp'a noptii cantulu de zefire
Langedu ca unu visu,
Suna-adagiulu dulce 'n síópte de iubire
Síópte din Elisú.

Luna-alina-ti dantiulu, bolta colombina
Si voi dalbe flori,
Mai priviti odata 'n culmea cipolina
Dulcii amatori !

Nimbulu aurorei serutatu de stele
Vérsa tristu lumini
Ér' regin'a in lacremi: dulce pastorele
Vedi hadinii vinu !?

Nicolau Deansianu.

BLANC'A.

Novela originala.

Sórele si-reversá blandu ultimele sale radie preste casutiele micutie din satulu N. ; natur'a intréga luà o facia mai blanda si mai sentimentalá ; câ-ci suflarea lina a zefirului stergea cu fragedîme sudórea si obosél'a din ea. Erá o séra frumósa, cum numai póte sê fia o séra din lun'a lui maiu ; o séra de acea, carea ne face sê sborâmu cu mintea prin tíer'a ilusiuniloru atâtu de incantatóre si dulci, pre câtu si insielatóre.

O, câ si dulce e a visá ! A visá despre fericire, a scapá cu totul de fantómele inspaimentatóre ale lúmei, a vedé numai credintia, iubire si sperantia !

Formósa-e natur'a in dîlele din maiu, frumósa, ca si speranti'a ce ne magulesce ! . . .

Aerulu erá balsamatu si panoram'a verde a arboriloru din codrii muntiloru, se respandiá asié de binefacatóre inantea ochiloru slabiti de lucru si de priveghiare.

Stelele incepura dejá a se aprinde, aerulu erá mai recorosu ; candu esî mandr'a Blanc'a din casa, insocita de unu teneru naltu, cu trasure nobile in facia.

Frumósa erá ea ! Frumósa ca si visarea unui omu mantuitoriu, candu si-creédia planulu sêu celu de mantuire ! Ea ti-para o dîna, carea a venitu pe pamentu, ca sê faca natur'a si mai incantatóre. Ochii ei de porumbele anotau in fericire, intru o fericire muta, ce-ti para ne-trecatóre.

— Blanca ! — dîse tenerulu catra fetiti'a ce se asiediá pe o lavitia din antea casei — vedi frumséti'a naturei ? Vedi foculu linu alu steliloru, cum clipece de blandu ? Asié esti tu de frumósa si asié esti tu de blanda. Mie-mi parú

in presinti'a ta tóte mai frumóse si mai rapitóre si lun'a inca-mi pare cá privesce mai blanda si mai doiósa, candu esti tu cu mine. Asié-e acuma natur'a ca si teneréti'a; amendóue sunt mandre si voióse; — inse tienu scurtu tempu, acusi voru fi florile obosite si gata de peritu, abié va remané pe ele unu semnu tristu a-lu frumsetiei órecandu rapitórie; cu unu cuventu : tóte sunt trectore, tóte sunt supuse braciului nimicitoriu alu perirei!

— Numai iubírea nóstra e netrecutóre, iubitulu meu, ca va durá pana va fi inaltímea ceriului vêncta; atunci, candu va disparé azurulu ceriului, va incetá si iubirea nóstra. De ce te indoiesti tu in durarea iubirei nóstre? Crede, cá precum se reimprospetéza flórea obosita prin róua; asié me lasa si pe mine ori ce cugetu dorerosu privindu-te. Inse vedu din ochii tei, cá nu te indoiesti, nu, cá-ci tu esti bunu si credi vorbelc mele, fâra totusi te intrebú de ce esti mái totdeuna tristu? tu dîci cá esti fericitu candu esti cu mine si totusi te vediu asié superratu si mahnitú.

— O mandr'a mea, numai Domnedieu scie ce fericire se incuiba in anim'a mea candu te vedu, si éra numai elu singuru scie cáta dorere si amaréla m'ar intimpiná perdiendu-te. Tu esti mangaiarea mea, pre tine te-a tramisu Domnedieu insu-si in calea mea, ca sê nu pieru; inse totusi nu potu fi voiosu, nu, cá-ci o dorere muta si adanca me ròde ne 'ncetatu. O Blanca, tu nu scii, cá eu afara de tine mai iubescu si pre altu cineva!

— Tu iubesci — incepù fét'a plangandu, si pe altu cineva, o cine e aceea; cá tu ai dîsu cá nu esiste nimene pe lume ca mine! si totusi ma'i insielatu! O Dómnne nu me lasá!

— Blanca! — respunse tenerulu prindindu-o de mana — nu te spaimentá; cá-ci aceea nu e féta! Acea ni-e mama amenduora, aceea e natiunea! Acuma vedi tu singura, de ce sum eu, pe langa atât'a fericire, tristu. Totu barbatulu are detorintie mari cátra natiune, pe ea debe sê o iubimu mai multu decâtu viéti'a. Ea suferé, debue sê suferimu dara si noi, debue dóra sê si morimu.

— Adeveratu vorbesci, iubite Sandre; vórbele tale paru a fi luate chiaru din sufletu. Numai unulu ca acel'a póte sê iubésca intru adeveru, carele si-iubescé natiunea sa tacandu, inse adancu. O Dómnne, erá unu tempu, candu nu scieamu despre detorintiele catra natiune nimica, candu cugetamu, cá, déca iubescé omulu pe Ddieu, pe ómeni, si pe alesulu nostru, si-a plinitu detorinti'a iubirei; acumu inse invetiata de

tine sciu apretiúí sublimitatea si santieni'a iubirei ideale cátra natiune. De-atunci o iubescu si eu adancu, cu unu focu curatu, de-atunci suspinu si plangu si eu cugetandu la starea cea delasata si démna de plansu a natiunei. Inse déca sunt multi teneri asié iubitori ca tine, atunci e aprópe tempulu eliberârei, dupa carele oftá de atâte ori iubitulu meu tața. Elu a fostu preotu si totusi a debuitu sê simtiésca starea umilita a natiunei. Dómnne sante ada o data tempulu acel'a, in carele sê fimu si noi liberi si mantuiti de batjocure!

— Mai departe, mai departe, o scump'a mea iubita, pare cá-mi spune unu profetu o profétire la audiú inca iubita. Ah, vorbesce, odîn'a mea! Candu, indepartatu de tine, póte cá voiu jacé mortu fara suflare; atunci vórbele tale cele entusiastice m'aru scote din abisulu perirei; atunci si ceriulu mi-ar dá atât'a tempu, ca sê mai vedu o data faci'a-ti marita, ca sê potu dormí somnulu mórtei in linisce.

— Eú nu te voiu parasí neci candu, ci voiu fi cu tine, chiaru si pe campulu bataliei, cá-ci si mórtea chiaru mi-arú paré mai frumósa si mai mangaiósa vediendu-te pre tine lînga mine! Aidamu sê mergemu se spunemu si mamei, cá e aprópe tempulu libertâti.

— Mandr'a mea, mai astépta unu picu, sê cantamu versulu invierei!

Versulu suná mundru si insufletíturiu, versulu care provóca pre romanu la desceptare, care-i aduce a minte de sangele, ce-i stracurge braciulu nervosu.

Mai cantatu-s'a órecandu versulu acest'a cu entusiasmu mai mare?!

* * *

Campanele sunáu cu o solenitate adanca in turnulu besericei catedrale din Blasiu, chiamandu credintiosii crestini in beserica. Multímea nenumerala si-facea cruce cu o pietate mostenita de la stramosi. Beseric'a nu mai potea primí mai multi credintiosi intre paretii sei, unde serbau Archiereii infratíti o serbatore mare a natiunei, chiamandu intru ajutoriu bunetatea cerésca; si multímei nenumerate ce incungiuará beseric'a de tóte láturile numai sunetulu campaneloru i dá semnu spre a se rogá.

Mare dî a fostu aceea! Acea a fostu dîu'a invierei unui poporu pâna atunci gonitu si maltratatu.

(Va urmá.)

Iosifu Luncau.

ARTEA MUSICEI.

(Urmare si fine.)

Nemidilocitu dupa Guido cam pe tempulu campanieloru cruciete s'a latitu o arte noua — a careia inceputu inca era intunecatu: Armonia seú politoni'a si contrapunctulu. Benedictinulu Hucbald a facutu cea d'antâia incercare a lasa se sune mai multe tonuri de odata, care politonia la inceputu a constatu numai din cuarte si octave duple. Neci franco din Cologne, Marchettus in Padua si de Muris in Paris pe langa tote incercarile n'au potutu ajunge la cea rezultatu in armonia.

Din partea besericeii romane pe acelelu tempu mai multu s'a impedeatu decatu spriginitu orice feliu de inoire in sfera musicala si deosebi incercarile in armonia; din acesta apoi a urmatu, ca Itali'a a ramasu in apoi in artea musicala, fiindu silita a se tiene strictu de regulele vechi si numai dupa ce se desvoltà armonia in splendore miraculoasa in Anglita, Germania si Francia incepu a fi capela papala din Avignone si Roma loculu principalu de adunare pentru toti maiestrii mari in artea musicala.

Pe la finea seculului 15-le casciga in artea musicala supramare Germani'a de josu; in Roma rivalisau spaniolii cu italianii. Nu peste multu se inaltia cultulu musicei, mai cu sema music'a besericesca, prin genulu celu mare alui Palestrina; elu a adusu la deplinitate artea armoniei si contrapunctulu artisticu in direptiunea curatu besericesca; prin elu si contemporanii lui s'a cultivatu in music'a poporala, si elu cu Reformati'a a fostu factorii de capetenia la despartirea musicei lumesci de cea besericesca; — la acesta a atribuitu si conciliulu tridentinu (1562) unde

sa decisu a se desparti de totu music'a besericesca de cea profana, oprindu-se totu-odata versurile lumesci peste mise si motete, si era se nimiseca de totu music'a lumesca, deca nu s'ar fi intepusu imperatulu Ferdinandu I. Palestrina a facutu de osebirea principala intre music'a figurala si choralu prin opulu seu „Improprien“ elu a datu lumei mis'a cea mai renumita „Missa Papae Marcelli.“

Atatu music'a lumescu, catu si cea besericesca inca pe tempulu lui Palestrina a ajunsu la acea culme de perfectiune, incatu inca in anulu 1600 s'a reprezentatu in Florenti'a opera cea d'antâia „Euridice de Peri“ si in Roma primulu oratoriu „L'anima e corpo“ de C. del Cavallieri, prin urmare ambe formele cardinale ale sciintiei armonice au fostu rechiamate in victia si pote pe calea desvoltarii, care ne'ntre ruptu a precursu prin multimea opurilor de acea specialitate pana ce in anulu 1638 in Veneti'a s'a redicatu celu d'antâiu teatru de opera si totu in acelu tempu s'a pusu basea la oratoriu si music'a de concertu in Roma prin genialulu Carissimi. Opera italiana precum si oratoriulu se

Tieranca din Vlasca. (La espusetiunea din Parisu.)

desvoltà forte tare sub artistii cei straluciti ca unu Felice Anerio, Gabrieli, Marenzia, Nanini, Zarlino Viadana si altii.

In tempulu modernu artea musicei in sfera inalta a fostu mai eschisivu numai de italiani cultivata in tota Europa. Din Veneti'a au resaritu genialii artisti Scarlatti, Leo, Durante, Tomelli, Piccini, Cimaros'a, Cingarelli si altii, si in fine prin neinvingibilele geniu alui Rossini opera italiana si-a eluptatu nemoritoriulu nume: de opera universalu. Culmea acesta a glorioasa a pastratu-o dupa elu virtuosii:

Bellini, Donizetti, Verdi, Clementi si alții. Itali'a a produsu cei mai renumiti violinisti pre-cum: Corelli, Tartini, Pugnani, Locatelli, Compagnioli, Paganini, Fiorillo si alții. Italianiloru tóte le-au fostu favorabile spre crearea si desvoltarea artei musicale, ei au avutu totu ce le trebue: fundamentulu cultului greco-romanu, limb'a cea sonóra, musicala, unu teatru completu cultivatu; impartírea Italiei in mai multe principate mici unde un'a cu alta rivalisau in artea musicala.

Din Itali'a s'a latítu si cultivatu artea musicala deosebi in Germani'a, Austri'a, Anglita'a si Franca'a.

Neci spaciulu nu-mi concede sine-çi tendinti'a mea nu este a me slobodî in istori'a muziceii in specialitâti; câ-ci ca sê vorbescu despre inaintarea traptata in acésta arte a diferiteloru popóre europene, a nará despre virtúosiiloru, de care-su mai avuti francesii si germanii — s'ar recere locu fórte imensu, — fara me voiu folosi de paciinti'a stimatiiloru cetitoru a face o scurta privire a supra artei musicale la noi de presente in legatura cu trecutul.

A vorbi despre artea musicala la noi debue sê deschidemu paginile trecutului nostru, sê punemu inainte evenimentele cele triste si loviturile cele amare si mortale, cari au picatu pe natiunea romana — cari le simtîmu si acuma si le vom simtî inca multu tempu — si apoi sê conchidemu cum s'a desvoltatu la noi artea musicala. Este de totu superfluu a aretá câtu tempu amu fostu tienuti in robia si intunerecu, câtu amu fostu storsi si nimicitu formalu si materialu, e de prisosu a spune câtu tempu este de candu amu scapatu din cantele inimiciloru conjurati — in ce impregiurâri fatale ne aflâmu de presinte — ca sê ne po-

temu legitimá de ajunsu in ochii Europei culte, incâtu a mu potutu atribui la cultulu artei musicale.

Indata ce sórtea ni s'a aretatu mai favorabila, ca nesce selavi scapati de curundu din robí'a eterna, insetati de lumina si dorulu de viétia — amu alergatu la lumina, la campulu de flori a literaturei si arteloru frumóse; incepandu a culege flori binefacátore esistintiei nóstre. Suntemu in demanétia lucrului nostru spiritualu; radiele sórelui binefacátóriu numai acuma au

lucitu a supra nóstra; numai de candu suntemu liberi — scapati din intunerecu — incepemu a avé interesu si placere in esistinti'a nóstra, care mai nainte ni erá numai supliciu, torturá si lacrime fara incetare. Tenerimea romana de pe la diferite institute se ocupa de artea muziceii si din candu in candu ne incanta câte cu o produptiune publica. Avemu artisti — diletanti dibaci pe diferite instrumente, caror'a le aplaudéza si poporele cele mai culte europene. Cu artisti ca Tecló, Berdescu, E. Circa, Flechtenmacher, Mikuli, Lorenzo, Wachman, Wiest potemu fi superbi — si alti juni cari de acuma au de a-si

Postilionu romanu. (La espusetiunea din Parisu.)

eluptá renumele. — Altcum stâmu cu a dóua parte a artei musicale: cu compositur'a. Fórte multi compositori straini si-au luat de motivu la fantasii mari, uverture, rapsodii, sonate s. a. melodii romane, pre lucrându-le dupa stilu artisticu; — inse ca straini: fara de caracteru nationalu romanu.

Ascultandu cu atentiune unu opu ca „Rapsodia“ de Sipos, „fantasia brilante“ de Herz, „fantasia romana“ de Reményi — cari de altmintrele suntu nesce opuri escelinte, versate dupa tóte formele compositiunei moderne, —

se va poté observá din compunerea varietuni-
loru, rondeloru si finaleloru, cá caracteriséza
mai multu natiunalitatea compusetoriului.

Éra compositorii romani, ca juni in acésta
specialitate pana acuma ni-au datu lucruri pri-
mitive, si mai eschisivu numai de transcrierea pe
pianu a melodiiloru poporale s'au ocupatu. Din
parte-mi gratulezu la acést'a tactica bine alésa ;
câ-ci capulu lucrului este ; materialulu spre in-
florirea in artea musicala, care numai in cante-
cele poporale se póte aflá. Ori ce opu musicalu
caracteristicu, debue sê posiéda ca motivu vr'u-
nu cantu natiunalu.

Domnulu Mikuli a si compusu câte-va
fantasii a supra doineloru romanesci, cari esecu-
tate cu precisiune te incanta. Domnulu Berdes-
cu ni-a datu o colectiune frumósa de „melodii
romane“ ; numai intr'o direptiune l'asi sfatui
pre Domnialui, ca — considerandu cá canturile
nóstre nu-su artificióse, fara libere si naturale —
sê se siléscá trasponendu-le in stilu artisticu a le
pastrá libertatea, caracterulu si sborulu naturalu
atátu in motivu câtu si in acompaniare. Se nu
le pitígaiéze acompaniarea pre cum au facutu
la mai multe melodii, taindu atátu ari'a câtu si
basulu cu multíme de pause diverse, care de le
va esecutá cine-va cu precisiune tactica — vo-
indu nevoindu va alunecá in esecutare recita-
tiva, care nece decum nu póte se esiste in melo-
diile si horele poporali. Se ascultamu cum esecu-
ta violinistii naturali jocurile poporului, si
vomu observá indata cá ari'a nu e intrerupta
de pause, fâra e esecutata mai multu dupa mo-
dulu terminatiunei artistice „sciolto“ séu pre-
cum lu-numescu francesi „agile“ care este o mes-
tecatúra din „stacato“ si „legato.“ Acompania-
rea séu secundantii (contralau) nece decum nu
se intrerumpu in esecutare, ma din contra inca
si candu pauséza unde si unde primulu si atun-
cea acompaniarea decurge ne 'ntrerupta. In fine
Domnulu Berdescu ne-ar fi facutu o adeverata
placere, candu sub melodíile transcrise ar' fi
pusu si testulu poesiei, si se fia invederatu, in-
semnatu notele cari vinu câte pe o silaba ; ca
asié pe langa esecutarea melodiei se ni-se indo-
ésca placerea cu cantarea posesiiloru nóstre ; câ-
ci pre cum suntu ariile romane intime, serióse,
patrundiatórie, chiaru asié ni suntu posesiile de
dulci, de fragede, repitorie si consolatórie. Roma-
nulu nu-si scie inchipuí o melodia séu hora fâra
de cuvinte, fâra poesia. Se luâmu la mana co-
lectiunea cea frumósa de cantari romane „Do-
rulu“ si déca vomu cantá vre'o poesía cu ani-
ma, devotamentu si seriositate insocindu-o cu
pianulu dupa o compunere libera caracteris-

tica : vomu simtî in noi efeptulu care l'au pro-
dusu, vomu vení la convingere, cá numai poe-
si'a cu music'a e in stare a ne consolá si din tris-
teti'a cea mai durerósa ; numai prin acestu me-
dilocu ne potemu cascigá adeverata bucuria
spirituala ; in fine numai prin acelu medilocu
ne potemu insufletî si indemná pentru fapte ma-
ri, pentru iubirea si spriginirea patriei si a na-
tiunei nóstre, pentru partinirea intreprinderiloru
nobile, umane si filantropice.

Se me ierte Domnulu Berdescu, déca-mi
esprimu parerile mele individuali facia cu dum-
nealui francu si apriatu ; inse de la Domni'a sa
— ca de la unu artistu romanu, care cunósce
pre deplinu caracterulu melodiiloru romane si
se ocupa cu ele — aseptamu fórte multu si
esactu. Cu incercarile lui Wachmann, Flechten-
macher, Deprosse, Vieuxtemps — de órece nu-
su romani din nascere — nu ne ocupamu multu
si nece nu aseptamu de la dinsii ce-va vechiu
natiunalu.

Pe langa tóte cá ne aflamu fórte departe
de „oratoriu“ si „opera“ natiunala romana, to-
tu-si cu câtu amu inaintatu in tóte ramurile ar-
tei musicali potemu fi deplinu multiumiti. Spe-
ranti'a, animandu-ne, ne sioptesce : cá venito-
riulu ne va satisfacé si pentru trecutul celu
tragicu.

Cea mai ardînda lipsa la noi este : Societa-
tea artistica musicala, cu fondu pentru ajutori-
rea aceluor teneri cari au de cugetu a studiá
composetiunea clasica si moderna pe la conser-
vatórele europene ; câ-ci pana candu nu vomu
avé compositorii romani — dibaci in acca spe-
cialitate — nu vomu poté inaintá cu sporu.

De multe cele avemu lipsa atátu spre ina-
intarea in music'a lumésca câtu si in cea bese-
ricésca — unde deocamdata numai choruri vo-
cale mediocritu regulate se afla si in care fórte
putîne opuri compuse avemu, si luandu-se afara
mis'a cea binenimerita a Rdis d. canonicu Sior-
banu — mai tóte compuse de straini. — Multe
pedece ni-se punu inaintea realisarei dorintie-
loru nóstre, multe eveniminte neplacute aparu
in tempulu nostru, cari ne abatu si disgusta de
la curat'a vointia si adeverat'a incercare in lu-
mea tonuriloru. Poternicu batu valurile eveni-
minteloru lumesci in internulu spiriteloru si in
tóte formatiunile vietiei sociali si spirituali si
inca ne lipsesce fórte multu soliditatea esistin-
tiei nóstre, concordí'a, compactí'a, intielegerea
reciproca si poterea indemnului spiritualu.

Prin o decidere seriósa si firma tóte lipsele
se voru acoperí, tóte obstaculele se voru dela-
turá, si venitoriulu va dovedí realminte, cá nu

multu tempu vomu avé de asceptatu pana ce vomu ajunge cu artea musicala in rîndulu poporeloru culte europene.

Stefanu Galea.

SUVENIRI DE CALETORIA.

VII.

(Suntemu in Parisu, — la espusetiune, — sgomotu babilonicu, — fauteuils roulants, — espusetiunea romana, — o copila frumósa, — pavilonulu, — critic'a unui magiaru.)

Suntemu in Parisu. Ne amusâmu in Euro-p'a, aru dîce voiagiatorii de la Bucuresci. Vedemu foculariulu politicu alu Europei. Avemu ocaziune sê admirâmu grandiositatea orasiului. Ochii nostri se inuimescu la vederea palatielu-ru, bulevardelu-ru, boltelu-ru pompóse. Damele frumóse ni incanta anim'a. Caretele elegante, iutîmea comoniatîunei, umblatulu celu repede alu ómeniloru, sgomotulu necontentitu, in ffacare minutu ni infatîsiédia o icóna nóua, unu tablou frumosu, la care ai dorí totu sê te uiti.

Ah! aice e pré bine,

Multu frumosu esti o Parisu ;

Viéti'a nóstra pare 'n tine

Ca unu dulce, tainicu visu.

Inse acuma n'avemu tempu a ne preamblá multu pe strade. Indata voru fi unu-spre-diece óre inainte de médiadi. Sê ne grabimu a vedé mai nainte de tóte espusetiunea.

In decursu de diumetate de óra sosiramu acolo. Éca edificiuulu colosalu se estindea inainte nóstra. Stégurile diferiteloru tieri si natiuni falfaieau falosu in aeru, anuntiandu visitatoriloru loculu unde se afla despartimentulu ffacarei natiuni. Nu neinteresau stégurile tieriloru mari, intorseramu privirea nóstra de catra ele, ochii nostri cautau alte insemne.

Intrandu pe pórta, unu sgomotu babilonicu strabatù la urechile nóstre. Audieamu o colosala confusiune de voci omenesci. Acolo se vorbiea in tóte limbele lumei. La pórta adeca stateau multi barbati cari se imbiau visitatoriloru in diferite limbi de conducatori in localitátile espusetiunei.

Mai incolo stateau nescari comisionarii cu carutie mitutele, numite „fauteuils roulants.“ Espusetiunea ocupa unu spatiu fórte grandiosu. O dí intréga nu e destula ca numai sê poti trece iute prin tóte localitátile. Deci ai lipsa de picióre bune. Cei ce nu se incedu in ale loru, betranii, morbosii, séu cei ce se obosira, se suia intr'unu fotelu de aceste, si comisionariulu trage

caruti'a in directiunea dorita. VEDIURAMU si femeii tènere multe visitandu espusetiunea din astfelu de foteluri, — mi se pare inse, cá acele venira nu atátu pentru ca sê védia, ci mai multu ca sê le védia altii. Intru adevéru o femeia tènera cu ros'a primaverei pe fati'a ei, siediendu in caruti'a morbosiloru, e o vedenia interesanta.

Toti visitatorii se uita la ea, o compati-mescu, se intréba, cá óre ce o dóre? Ea arunca o privire melancolica in drépt'a si in stang'a, scóte câte-unu „ah“ si in scurtu si-ajunse scopulu, trase a supra sa atentiunea publiculu. Numai decátu se gasescu doi trei cunoscuti, cari alérga a-si depune omagiulu si reverinti'a loru inainte fotelulu. Se incepe unu discursu interesantu. Ea si-petrece bine.

Pe noi inse tóte aceste nu multu ne interesara. Trecuramu mai departe prin mai multe despartieminte si nu peste multu diariramu tricolorulu romanu. Sub stégu cetiramu inscriptiunea: „Roumanie.“ Éca loculu, care doriamu sê-lu visitâmu mai antâiu! Éca espusetiunea Romaniei.

Cu multa curiositate si cu óresi-care temere intraramu in salónele destinate pentru espusetiunea romana, cá-ci ni aduseramu a mimte de acele multe secature si batjocure, câte s'au publicatu in foile din Pest'a si Vien'a despre espusetiunea fratiloru nostri de peste Carpati. Scieamu pré bine, cá acele foi neci de alta-data nu s'au sfitu a buciná o multîme de scorniture reutacióse despre Romaní'a, si sperámu, cumca si acuma au urmatu numai tacticei loru de mai nainte, totusi ne cuprinse o ingrigire, cu atátu mai vêrtosu, cá-ci si intr'o foia din Bucuresci cetiramu o critica aspra, care inse mai tardû fu revocata.

Intr' aceste pasîramu in despartimentulu d'antâiu. Mi-luai a mana cartea de notitie si mi-insemnai urmatórele: acestu despartimentu contine feliuriti articoli de tipografia, producte literarie, carti, reviste, foi, din cari se vede ce inaintare facù in Romaní'a artea tipografica. Intre tipariture observaramu si unu placatu alu tipograffei lui H. Goldner, tiparitu in tricoloru ungurescu. (!) Pe pariete se estindu mai multe covóre brodate, dintre cari e de insemnatu cela ce infatîsiédia o batalía a lui Napoleonu I. Mai incolo vediuramu nescce obiecte de céra, orológe, lingure si alte scule. Mai e de amintitu si aparatulu de instructiune primaria perfectumatu de Alesandrescu Urechia, séu precum erá scrisu acolo: Alesandresco Ureké. Nu pricepu de ce dlu Alesandrescu Urechia la espusetiunea din

numele atâtu de monstruosu?! Sêu romanulu in fîa-care tiéra trebue sê-si scrie numele dupa ortografi'a respectiveloru natiuni?

Meditandu despre acést'a intrai in alu doile despartimentu. De-aice dintre celelalte obiecte amintescu mai alesu fotografiile frumóse, cari representa diferite orasie ale Romaníei. — portretele domnitoriloru romani asîsdere sunt interesante, — dar mai multu mi-atrasera atentiunea nesce fotograffi din Galati, intre cari un'a „o romanca la fantana“ me incantà de totu. Voiam sê chiâmu si pe sotiulu meu sê-i aretu, si lui romanc'a; me intorsei dara a-lu cercá, inse elu chiar atunce admirá un'a si mai frumósa si mai gratíosa, — in originalu. Acést'a erá o copila bruneta, incantatóre ca visulu poetiloru, cu talia maiestetica, ochii ei mari si negri straluceau ca dóue stele, peru-i ca pén'a corbului undulá rapitoriu pe umerii-i de néua, manile i erau atâtu de mici si atâtu de fragede ca dóue flori, si aretá cu ele spre obiectele espuse. Erá de langa Bucuresci si vórbíá romanesce atâtu de frumosu, cuvintele resunau de pe budîtiele ei purpuríe atâtu de melodiosu, ca si unu canteceu angerescu. Nu me mirai dara, cá sotiulu meu statea ca si o statua si o admirá. eu facui asemenea. Copil'a farmecatóre trecu mai incolo in despartimentulu urmatoriu. Noi i urmaramu.

Acolo ni insemnaramu urmatórele obiecte mai remarcabile, statu'a lui Carolu I. din zaharu pentru mésa de Fialeovschi, grandíosa carta a Romaníei meridionale, mai incolo urmédia ornamentele besericesci, vestminte preotiesci, cadelitie, lumine, cruci, pahare si altele o multíme mare. Intr' aceste parintele dînei nóstre diarí prin o usia unu ciubucu mare in despartimentulu Turciei, tóta famili'a trecu dara acolo, éra noi pcturamu continuá neconturbati revist'a nóstra.

Érasi urmara fotograffi, aceste inse colorate. Eráu numai cinci, inse tóte pré frumóse, deosebi „lautarii“ si „dóue tierance“ atrasera atentiunea nóstra. Mai vediuramu inca nesce scaune, flori, póme de céra si altele.

Intraramu in despartimentulu celu mai interesantu, alu costumeloru. Vediuramu espuse porturi din Romanati, palarfí, panure multe, unu numeru mare de vestminte tieranesci, cojóce, caltiuni, opince pré frumóse, pantofle, postavuri din fabric'a lui Cogalniceanu, apoi unu costumu de postilionu din districtulu Argesiu-lui, — urmara apoi costumuri fórte pitoresci din Campu-lungu, Sucéva, Bacâu, Romanati, tóte premiate. camesi femeiesci, spacele si alte

vestminte fórte frumóse. Mai incolo éراسi vediuramu unu costumu de postilionu alu domnitorului; vestminte religióse, intre cari costumulu calugariloru din manastirea Némtiului atrage mai alesu atentiunea privitorileru; éراسi aveamu ocasiune sê mai vedemu porturi poporale, romance din Vlasce'a, Turnu-Severinu. si din Besarabia. Dupa aceste ni se infatísiédia metasarf'a, din care trebue sê amintimu metas'a dlui Vitlimescu din Iasi.

Pasíramu mai incolo si ne aflaramu intre o multíme de vase, animale umplute, lumine de stearinu (din Galati,) si sosiramu la colectiunea ornitologica, ce contine multe paseri interesante, mai vediuramu inca pesci, margele, apoi carbuni de pétre, unelte de fumatu, tutunu de mai multe soiuri, cele mai frumóse de G. Stanulescu, fratii Papazoglu, J. Marghilomanu, comun'a Buda.

De aci incolo urmara granele, vinurile si alte produse de agricultura, precum si lemnele premiate cu medaila de aur. Masînerí'a si pictur'a e slabu representata. In fine vediuramu dóue buste de sare, unulu a lui Napoleonu III. si altulu a lui Carol I, apoi trei carete si dóue sanie pompóse din Iasi.

Si cu aceste iesíramu in parcu sê vedemu pavilonulu Romaníei. Unu stégu mare, tricoloru romanu, ni si anuntiá numai decátu in câtrâu aveamu sê mergemu. In câte-va minute sosiramu acolo. Pavilionulu representa beseric'a de Argesiu, acestu edificiu pré interesantu in tóta privinti'a.

Rentornandu-ne de acolo, intelniramu pe doi magiari. Vorbiau despre espusetiunea Ungariei.

— Frate, dîse unulu, espusetiunea nóstra e fórte saraca, inca si a Romaníei e mai frumósa.

Éca critic'a espusetiunei romane! Critica din gur'a unuia, care n'avu neci o cauza a se lingusí. Si intru adeveru asemenandu espusetiunea romana cu espusetiunea celorlalte tieri egale cu Romaní'a, póte emulá cu ori si care. Romanii au capetatu o multíme de medalí si de amintiri onorabile. Deosebitu costumele tieranesci si-au eluptatu aplause recunoscatóre din partea publicului si medalii de la juriu.

In nrulu nostru de acuma publicâmu patru costumuri desemnate dupa modelele cari se afla in espusetiunea romana de la Parisu.

Iosifu Vulcanu.

DATINELE POPORULUI ROMANU.

XVI.

Nunt'a tieranésca in pregiurulu Timisiórei.

Factorii cardinali ale unei nunte afara de mire si mirésa sunt inca urmatorii :

Nasiulu numitu si *Cumetru Mare*. Acest'a póte fi numai nasiulu familiei mirelui, carele afara de acea cá asista cu lumin'a aprinse la cununia, esercédia o gubernare absoluta in totu decursulu nuntei. Elu dispune de tempulu cununii, tienerei prandiului, strigarei cinste-loru, jucarei miresei etc. Toti sunt supusii lui, elu tiene ordinea ca sê nu degenerédia nunt'a in scandalu. Elu presta la cununia sovonulu, solvesce de diumetate pe lautari, si alte daruri miresei.

Nasiulu are ajutante langa sine, purtatoriulu straitiei, numitu pe aici *Tarisfatu*. Acest'a pórtá plosc'a cu rachia a nasiului, si primesce in straitia competinti'a nasiului si a sa, din pogacile aduse daruri la nunta, si are dreptu a vorbí in numele nasiului.

Dupa acea vine conducatoriulu miresei numitu pe aici *Diveru*. Pe acesta-lu alege mirele. Elu are detorintia a invitá de la nasiu pana la celu mai de pre urma óspe, atátu a mirelui cátu si a miresei cu una dí mai nainte de cununia. Elu in díu'a de cununia desu de demanétia trebue sê se afle la cas'a miresei. pe carea o numesce „sóra," si ea-lu numesce „frate." Elu o conduce la beserica si a casa. Elu siede sub decursulu nuntei cu *mirés'a* in usi'a cuinei, si pe cei intrandi dela nasiu pana la celu din urma óspe, numai langa solvirea galbenului — unu cruceriu séu dupa voia mai multi, apoi la nunta nu e vorba de alti bani, numai de galbeni — pentru care *diverulu* le inchina cu rachia, éra *mirés'a* i-saruta dearendulu. La demandarea nasiului elu trebue sê se presentedia cu *mirés'a* in chili'a nuntii. Elu o conduce la joculu miresei, la cas'a mirelui, si in urma la culcatu predandu-o mirelui. — *Diverulu* se cunosce pe unu stergariu mare, care i-lu pune *mirés'a* pe umeru, si i-lu léga sub suóra cu cordele rosie, in forma pecum colonelii au la sabii; si pe plósc'a cea cu cununa de mirésa infrumsetiata, carea o tiene in mana.

Apoi vinu portatorii de flamure séu steaguri numiti *Stegisi*. Acestia sunt de multe ori câte trei, a cumetrului mare, a mirelui si a miresei, de rendu inse unulu debue se fie si acest'a a nasiului, carele-si-face una flamura de catrintie rosii tiesute de tierence, ori de marami frumose de catunu, cu cordele pendinte de metasa, cu girlanda de flori, cu zergalae in verfu infrumsetiatu. Acest'a pana in diua inplanta flamura pe cas'a nasiului ori pe a cumetrului mare, si are detorintia a urediá la conducturile nuntei.

Ceialalti óspeti sunt secundari. Acestia suntu parte chiamatii mirelui, parte a miresei, carii apoi asia separatu participedia la ospetiu, anume ospetii miresei numai la cas'a miresei, éra a mirelui numai la cas'a acestuia.

Diu'a nuntii se incepe deci cu venirea *diverului* la cas'a miresei, carea de comunu se ascunde, si pe carea numai dupa depunerea a catorva galbeni o afla *diverulu*. Si Juno s'a ascunsu de Jupiteru, totusi n'a scapatu. Si Diana si a cerutu venguri'a eterna dela Jupiter, totusi s'a amorsatu in venatorulu Endimion din Elisu. — Dupa aceea si capeta insemnele *diverului* adeca stergariulu mare si plósc'a cu cununa. Era *diverulu* pune pe capulu miresei cununa de flori maestrite, carea

elu singuru i-o procurédia, si dupa acésta ceremonia, *diverulu* e instalatu in oficiulu séu.

Inaintandu tempulu, prandiulu se pregatesce la cas'a miresei, éra dupa finea liturgiei la beserica, cam catra 12 óre, cá-ci in serbatori pe acestu tempu se cununa satenii romani de regula, urmédia invitarea cumetrului mare din partea *diverului* spre a binevoi la beserica. Cumetrulu mare, la care se afla si music'a — lautari cate 3, de multe ori cimpoiu, séu si flueru, si stegisiulu, intre urediate si mersuri esecutate de musica — acumu decumu se aude intre romani mersulu lui Stefanu celu mare „*Ruinita cetatiue*" cá-ci musicantii suntu romani satenii din sinulu poporului — cu conduit'a sa tóta, se ducu dupa mire pe care lu aducu la beserica cu toti ospetii si tatalu mirelui. Pe mirésa o conduce *diverulu* de comunu pe carutie cate cu patru cai toti cu marami si cordele la urechi. *Mirés'a* luandu-si diu'a buna dela parinti, dupa ce mama-s'a i desléga copciile camesiei, intru semnu cá inca nu e legata, trage unu paiu din stresin'a casei, intru semnu, cá ea se deslipescé din famili'a acelei case, se suie pe cocia, langa ea de drept'a *diverulu*, de a steng'a alta juna ori si femeia conducátore. Ceialalti óspeti ai miresei urmédia pe alte carutie, precum si tatalu miresei.

Dupa intrarea in beserica se esecuta cununi'a rituala carea de comunu e cunoscuta. Una observare avemu. cá adeca pe unelele locuri i logodescu acum a dóu'a óra, si le inschimba inelele. Acésta dupa modest'ane parere e ceremonia superflua, una pentru cá s'a intemplatu odata, alta pentru cá inelele care atunci s'au schimbatu, acum se reinschimba, ce e inconsecventia, dar se lungesce peste mesura actulu cununii. *Mirés'a* sub cununia tiene unu banu de argintu in gura. Unii dícu cá pentru ca se nu nasca prunci in graba, altii éra-si dícu cá pentru ca se i fie tonulu — gura — predominantu preste barbatu ca sunetulu argintului. Totu din acestu scopu dupa cununia trage *mirés'a* de funi'a campanei. Pe langa ace'a se pote observá cum se silescu mirii a se calcá pe picioru, din respectulu supunerei, si anume se crede: cá déca mirele a potutu mai nainte calcá piciorulu miresei, i va fi acésta supusa, séu din contra. Pe capulu miriloru se pune unu sovonu lungu din pandia alba, peste carele vinu cununile besericesci, si care sovonu dupa cununia se léga pe dupa grumadiulu miresei intru semnulu verguriei. Dupa cununia i se incopcia éراسi camesi'a, se suie pe cocia pecum a venitu, si dupa ea totu conductulu cu strepitolu celu mai mare nuptialu, o urmédia — afara de óspetii mirelui — pana la cas'a miresei. Aci se postédia *mirés'a* in usi'a intrarei cu *diverulu*. Cumetrului mare i se dá preferentia la intrare. Acest'a ajungandu la usia, incepe cam asié :

— Buna díua! buna diua *divere*! —

— Multiamu dníei vóstre, *cametru mare*!

— In ce voia esti?

— In buna.

— Dar la noi si mai buna.

— Am audítu cá traescé Ddieu dvóstre.

— Impreuna cu dvóstra! — raspunde *diverulu* si redicandu plosc'a in susu díce mai departe!

— D'ar porunciti o tíra rachia,

De veselia,

De la Bucuresci,

Ca sê o platesci.

Cumetrulu mare luandu plósc'a cu rachia de la *diverulu*, inchina astfelu :

— Ddiu sê traiésca pe acesti doi coconi cari astadi s'au impreunatu. Intru multi ani!

Era multimea din dreptu respunde cu : Aminu ! Vivatu ca cu o gura.

Apoi gusta rachia cumetrulu mare, platesce galbenu miresei, carea din respectu i saruta man'a, si apoi intra inlaintru. Asié pe rendu intre toti inchinandu platindu, si sarutandu-se cu mirés'a, afara de mire, caruia intrarea e libera. Intr'andu toti nuntasii in chilia, se asiédia in pregiurulu meselor asternute, cumetrulu mare in frunte, de a drépt'a lui mirele, si langa acest'a Tarisfatulu apoi ceialalti.

Dupa prandiu urmédia joculu pana tardîu sér'a, nimicu mai intrevenindu de insemnatu, decâtu câ mirés'a nu paraseste usi'a, si déca de dicece ori va esí cineva afara de atatea ori trebue se platésca miresei voindu se intre éراس. — Dupa cina inse vinu strigarile *cinsteloru* séu a domniloru, care ospetii miresei le-au adusu la cas'a miresei, acarora ceremonia vomu vedé-o la mire acasa. Apoi provóca cumetrulu mare pe diveru a se aretá nuntasiloru cu mirés'a. Acest'a vine cu salutari'a carea o am vediutu la usia, decâtu acum diverulu díce acele cuvinte, care atunci le díce cumetrulu mare. Si dupa ce gusta toti din plósc'a diverului, éra mirés'a saruta pre toti — afara de mire — atunci demanda cumetrulu mare dícandu :

— Acuma e vremea ! divere fii gata !

— Sê traésca cumetru-mare si tarisfatulu ! Vivatu ! Aminu ! — Striga toti, sculandu-se de duca de la cas'a miresei la cas'a mirelui, câ-ci cumetrulu mare cu cuvintele, *acuma e vremea*, — a datu semnalulu.

Darulu miresei — ce i-a comperatu mirele — firesce se afla ací in manile ei, aceste pachetate in lada, se punu pe cocia, unde se suie si diverulu cu mirés'a, dupa ce si-au luat sanetate buna de la parinti — cari de comunu plangu. Asemenea si cumetrulu mare cu mirele — care sarutandu manile socriloru si-rupe chietóra camesiei si o arunca la piciórele loru — si cu tóta canduit'a sa urmédia miresei pana la cas'a mirelui, ospetii miresei inse se retragu napoi si si-petrecu mai de parte cu parintii ei, cari asemene remanu a casa.

Ajungandu nunt'a la cas'a mirelui, le iese intru intimpinare socru mare, tatalu mirelui in porta, pe care cumetru mare lu saluta dupa datina, si lu mai intréba :

— Voia vi de *gosti* ? (óspeti.)

— Din tóta inim'a si cu totu dragulu — respunde socru mare, si toti intra in ocolu.

Inaintea usiei cuinei e pusa o mesutia scurta. Diverulu aduce mirés'a langa mésa si-i díce :

— Suie sora aici ! — Si mirés'a se suie cu piciórele pe mesutia.

Cumetrulu mare cu mirele si conduit'a sa se posteadia pe napoia mesei. Music'a si viuetulu tace.

Atunci pasiesce socru-mare naintea miresei acum norei sale, o ie in bracia, o intorce odata si éراس o pune pe mésa, asia face de trei ori, si la intrerumperi multimea striga : Vivatu ! Aminu !

Apoi striga socr'a mare :

— Aduceti-mi ciurulu, sê vedu scie nór'a ciuriui si dá ciurulu cu grâu miresei, carea e totu pe mésa, carea invertindu ciurulu de doue trei ori, lu-arunca peste capu.

(Finea va urma)

G. Traila.

CE E NOU ?

* * (*Diet'a Ungariei*) se va deschide mane luni. Multi deputatii au si sositu inca in dílele trecute. Dintre deputatii romani n'a vinitu inca neci unulu

* * (*Concursuri*). Asociatiunea transilvana publica trei concursuri. Unulu pentru dóue stipendie si a nume celu d'antâiu de 100 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi afara din patria, la vr'o universitate, alu doile de 80 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi in patria ; altulu pentru doue ajutóre de câte 50 fl. pentru doi studinti de scólele reale ; alu treile pentru dóue stipendie de câte 330 fl. pentru acci teneri, carii se voru consacrá studiului agronomic spre a poté fi aplecati, dupa absolvarea studieloru agronomic, ca invetiatori si a nume unulu la preparandi'a din Blasiu si altulu la preparandi'a din Sabíiu. Terminulu tuturoru acestoru concursuri e 1. noemvre.

* * (*Analele gimnasiului romanu gr. c. din Naseudu*) de pre a. scol. 1866/7 ne aréta, câ gimnasiulu acest'a e inaintatu acumu si cu a IV. clasa, carei i va urmá in anulu viitoriu a V. Instructiunea o provedu patru profesori ord., doi suplenti, si vicariulu ca directoru si prof. de religiune in tóte clasele. Numerulu scolariloru a fostu 112, intre cari 96 romani gr. c, 14 romani gr or., si 2 magiari r. cat. Esamenele de promotiune se tienura in 24—26 iuniu, ear cele publice in 27—28 sub presiulu domnului inspectoru diecesanu can. Michaele Siorbanu si alu domnului consilariu scol. dr. Ioanu Maioru ; in 29 fú „Te Deum“ si impartírea premieloru. Inceputulu cursului pentru anulu viitoriu e defiptu pre prim'a septemvre.

* * (*Din program'a gimnasiului romanu gr. cat. de Beiusiu*) pentru anulu scolasticu 1867 estragemu : Clasa I. avú audítorii 60 insi ; cl. II. 56 ; cl. III. 58 ; cl. IV. 35 ; cl. V. 27 ; VI. 36 ; cl. VII 32 ; cl. VIII. 35. Sum'a : 339. dintre acesti'a suntu romani 311, eara ceialalti 28 insi sunt unguri, nemti, ovrei etc. Statulu personalu alu profesoriloru e urmatoriulu : 1) Teodoru Kóváry, diriginte, canonicu tit. ; a implinitu anulu alu 24-le alu profesurei. 2) Simeone Popu (repausatu in 8 iul. a. c. in alu 17-le anu alu profesurei. 4) Mihaiu Bandiciu, in alu 11. anu. 5) Ioane Selagianu, in alu 9. anu. 6) Augustinu Antal, in alu 6. anu. 7) G. M. Marinescu, in alu 6. anu. 8) Gavrielu Lazaru, in alu 3. anu. 9) Iosifu Iutiu, in alu 3 anu. 10) Stefanu Szady, alu 2. anu. 11) Simeone Bulcu, 1. anu. 12) Ales. Bozintanu, 1. anu. Cei de ritulu gr. or. au catechetu pre Georgiu Vasileviciu protopopulu locului, cei rom. cat. pre St. Gergely. La finea programei gasimu urmatori'a inscintiare : Conscierea pentru primirea tenerimeii scolastece la clasele mai inalte in gimnasiulu superioru gr. catolicu de Beiusiu pe anulu scol. 1867/8 se va face in 27, 28, 30 septemvre ; 1-a octomvre misa solemna „Veni sancte“ servanda in beseric'a gr. catolica ; éra in a 2-a octomvre se voru incepe prelegerile. Beiusiu 31 iuliu 1867. Teodoru Kóváry, diriginte.

* * (*Societatea academica romana*) a conferitu optu stipendie pentru tenerii romani din imperiulu austriacu, si a nume la patru din Ungari'a, trei din Transilvani'a, si unulu din Bucovin'a. Afara de aceste mai sunt in vacantia dóue stipendie pentru Besarabi'a si unulu pentru Macedoni'a.

* * (*Adunarea generala*) a Societáti romane de lectura din Lugosiu se va tiené in 16/28 optomvre.

* * (*Parastas u.*) In beseric'a gr. c. romana din Al-

b'a-Julia s'a tîenutu parastasu pentru repausatulu parinte alu poporului romanu si metropolitu Alesandru St. Siulutiu. La acést'a serbare trista au participatu o multîme de stimatori din orasiu si din pregiuru.

* (Inscrierile) la universitatea din Pest'a s'au inceputu eri sambeta in 28 septemvre si voru durá pana in 14 optomvre.

** („Gazel'a Tr.“ *impartesiesce*), cá brav'a reprezentantia a opidului Resínari audîndu de mórtea metr. Siulutiu, a otaritu unanimu a se trage clopotele la tóte besericele opidului pentru sufletulu repausatului.

* (Necrologu) Mórtea cruda éراسi rapi din midiloculu nostru pe unu junc romanu. Georgiu Cosma juristu de an. II. la universitatea din Pest'a, repausá in 19 septemvre la Beiusiu. Fia-i tierin'a usióra!

= (Nenorocire) In Vien'a la 7 l. e. sér'a dupa 8 óre se redicá decatra Sterzing o tempestate infortoria, carei-a, dorere, i-cadiu de viptima si o viétia de omu. Acestu nefaricitu érá economulu Iosifu Hübser. Elu chiaru in momentulu, candu veni tunetulu asupra lui, statea in genunchi si se rogá lui Domnedieu; inse asié de grozavu fu nimeritu, catu de locu si-dede sufletulu. Schinteua electrica dupa ace'a aprinse si cas'a nefaricitului, si pe langa totu ajutoriulu ce venise, in scurtu tempu i-straformá in cenusia atátu cas'a, cátu si tóte edificiele economice.

Literatnra si arte.

** (Societatea academemica romana) a incheiatu lucrárele sale in 27 septemvre. S'a pusu premiulu de 300 galbeni pentru cea mai buna gramatica etimologica, si pentru adunarea materialului la unu lesiconu s'a prelinatu 1500 galbeni, afara de acést'a se voru dá onorarie toturora carii voru aduná materialu de cuvinte din tóte provinciile. Dictionariulu apoi se va redige prin societate din materialulu adunatu.

** (Metropolitulu Siulutiu) a lasatu dupa sine urmatórele opuri: 1) Anotatiuni, cá vechile obiceiuri, usu institutiunile si disciplin'a basericésca nu este iertatu neci la o auctoritate basericésca ori cátu de eminente se fia fara scirea si invoirea întregei basereci, a le va témá, séu a le schimbá séu a le sterge. 2. Casatori'a preotiloru in baseric'a orientale. 3. Prerogativele primatelui ponteficelui romanu de baseric'a orientale cat. recunoscute. 4. Disciplin'a si invetiatur'a baserecei cat. orient. pentru desfacerea de totu a casatoriei pentru prea curvi'a unei parti constatata si ortodoxa si intemeiata pre invatietur'a lui Is. Cr. a. s. s. parinti si pre vechiulu usu a tótei anticéi catolicesci basereci. 5. Concordatulu si conferintiele episcopiloru rom. si gr. cat. din monarci'a austriaca in Vien'a la an. 1856. tîenute, opu pana acum nefsarsitu, care tóte voru versá dupa parerea mea nu pucina lumina a supra dreptului canonicu, a istoriei, precum si a statului de facia a baserecei nostre gr. cat. din Transilvani'a. 6. Opu in limb'a magyara „Birálatnak ellenbirálatá az oláh nemzet szármázásáról.“ 7. Istori'a Horei si a poporului romanu din muntii apuseni. Tóte acestea 7 opuri se afla inca pana acum nerevedite si nepurisate. 8. Opu poeticu, versuri de jale purisate si inca mai mare parte scrise cu slove. 9. O serioza cautare in trecutulu si venitoriulu natiunei romanesci din punctulu de vedere a relegiunei ei érá-si cu slove purisate.

** (Dreptulu publicu alu romaniloru) de „Simeonu

Barnutiú“ doctore in legi, profesoru de dreptulu naturalu, de dreptulu gintiloru, de dreptulu publicu alu romaniloru si de filosofia la universitatea din Iasi, cu tipariulu tribunei romane, a esítu la lumina! Elu cuprinde notiti'a biografica de Simeonu Barnutiú in XXXVI. pag.; apoi dreptulu publicu alu romaniloru din timpurile cele mai vechi in continuare succesiva pana in presentu pre pag. 470, atátu cu, cátu si fara portretulu marelui nostru barbatu, tiparitu intr'o editiune cátu se pote de corespondiatoria. Pretiulu este de 11½ — dondieceri in natura si cu fotografia 12 douidiceri in natura séu bancnote cu agio corespondietoriu. Se afla in Iasi la asociatiunea ce s'a formatu pentru publicarea tuturoru manuscriptelor lui Sim. Barnutiú, numai in folosulu ereditoru lui dela cari primi manuscriptele. Se mai afla pusu sub presa dreptulu naturale privatu si publicu, si se va mai tipari si dreptulu gintiloru naturale si positivu; politic'a (doctrin'a constitutiunei) constitutiunei stateloru principali. Antropologi'a. Psicologi'a empirica. Encicopedi'a filosofiei teoretice. Logic'a. Metafisic'a. Estetic'a. Sciinti'a virtutii. Pedagogi'a. Istori'a filosofiei si diverse alte scrieri.

Din strainetate.

= (Unu anglesu) caletorindu nu demultu cu o naia pe Rinu, se puse si cuprinse o lavitia intréga, carea érá asediata pentru folosirea caletoriloru. Se póte, cá caletoriulu nostru a voitu se mesure laviti'a cátu e de lunga — fiindca se culcase pe dins'a de a lungulu — séu dora a voitu se afectedie cu originea lui: destulu atáta, cá elu se uitá ridiendu la publicu carele amblá ca se-si capete locu. O dama observá cu tonu inaltu: „Mi-ar placé se siedu, me rogu, (dise catra unu cunoscutu alu ei) aibi bunetate a cere pentru mine de la gentlemanulu acel'a unu picu de locu pe lavitia.“ Respectivulu se apropia de dinsulu si dise: „Domnulu meu, tóte scaunele suntu ocupate, dta vei avé bunetatea a da unu picu de locu damei aceste-i-a.“ „Oh no“ — fu respunsulu laconicu. „Nu pentru mine ceru loculu, ci pentru dam'a ace'a.“ „Oh no“ — resuna érá. Dóra nu este de lipsa a me pro vocá la nobléti'a dtale, credu, cá-mi vei implini rogarea si altcum.“ „Oh no.“ — Acestu „no“ lu-audíra unu matrosu si dise: „Acestu domnu nu scie nemtiesce, eu voi vorbi cu elu anglesesce.“ Matrosulu se duce la elu si fara a díce ce-va lu-prinde de mana si-lu scola in picióre, apoi dede damei locu se siéda. „Oh, yes“ — suná acum gentlemanulu si apoi conformu politicei patriei lui: se linisci.

= (O fóia din Parisu) comunica o descriere fórté interesanta despre ostasii austraci, cari au rentorsu a casa din Messicu. Acesti soldati candu ajunsera la Angers aveau o colere de totu pestritia. Vestmintele unor'a nu stateau din altce-va, decátu din nesce cióreci suri si din o comesia. Altii si-suplineau uniform'a prin atari sofe pestritia mesicane. Inse oficirii erau imbracati bine. Dupa ce se puse ostasii la mésa se mance, birtariulu incepú a li cará la champagner. Oficirii intrebarea: cá cui potu multiamí astfelu de marinimositate, pentru cá ei trebue se o scie acést'a. Respunsulu fu: unui jurnalistu, carele a simpatisatu cu imperiulu mesicanu. Apoi au urmatu stringeri de mani, si-au petrecutu forte bine langa champagner francesu si sugári din Vera-cruce. Intre aceste locomotivulu fluerá si nu avura tempu de platitu. Ostasii lasara bani pe mésa,

ca nu cumva se remana detori. Foi'a susatinsa din Parisu accentuã cu deosebire acẽsta cavaleria a ostasiloru mesicani.

= (*Despre imperatẽs'a Siarlota*) sosescu sciri, cari spunu, cã acum'a ar fi sanetosa. Nu demultu a conversatu cu unu popa tempu mai indelungatu. Mai antãiu au vorbitu despre Mesicu, si observatiunile ei au doveditu, cã nu scie nemica, despre sortea lui Masimilianu; ba o nutresce speranti'a, cã tier'a ace'a sub domnirea lui Masim. va avẽ unu viitoriu mai fericitu.

= (*Imperatẽs'a Siarlota*) dillele trecute fu cercetata decatra unchiu-sẽu Aumale in castelulu de Tervueren. Imperatẽs'a de locu lu-cunoscu. „Bine ai venit, unchiule!“ — dize catra elu. Principele a conversatu mai multu tempu cu nefericit'a sa nepota; inse se abstienã a aminti ce-va despre Mesicu si Masimilianu. Precum se vede inca este sperantia la restaurarea sanetãtii acestei imperatese nefericite, despre carea in Belgiu se dize: cã e feta fara mama, muliere — fara prunci si veduva — fara de a sci. Deliriulu — de candu se afla in patri'a sa si sub alta cura medicale — inca nu s'a aretatu neci odata; si pe exteriorulu ei inca se vede o schimbare placuta. Acuma nu se infiora de mancare, manca regulatu, ba si afara de tempulu indatinatu cere, ca se-i deee ce-va delicatese. In cercurile medicali se speredia insanetosierea ei cu totu adinsulu.

= (*Garibaldi*) renumitul erou de Caprer'a este pusu in arestu in Alesandri'a. Causa arestãrii lui au fostu ace'a, cã a voitu a conduce o espeditiune la Rom'a pentru a nimici puterea papei ca suveranu lumescu. Guvernulu italianu, conformu tractatelor, ce esistu intre Itali'a si statulu papale, l'a provocatu atãtu pre elu, cãtu si pre cei-alalti ostasi voluntari, se renuntia la ide'a acẽst'a. Garibaldi inse si mai multi ostasi de ai lui n'au voitu a se supune ordinatiunilor guverniali prin urmare lu-dusera la Alesandri'a in arestu, de unde apoi punendu-lu pe o naia lu-transportara la Caprer'a.

= (*Din vieti'a lui Massimiliano*). Adrien Mar publica in „Figaro“ cãte-va date despre vieti'a privata a lui Masimilianu. Imperatulu inainte de caderea lui a voitu se-si rada barb'a, pentru cã nu o a tienutu a fi „numismatica.“ L'au facutu atentu, cã banii batuti cu portretulu lui de pana acum, i-ar constã forte multu a-i bate de nou. In urm'a acestei-a dara si-amanã planulu. Prin schimbarea acẽst'a si alteum nu dobindea nemica fisonomi'a imperatului, pentru cã barb'a i-cam astupã incãtu-va budiele cele gróse. Sanetatea i-erã decadiuta, modulu traiului i-a fostu gresitu de mai multi ani. Intrebuintiarea vinurilor albe si a mancarilor grele la mistuitu i-causã disenteria, in carea a patimitu pana in momentul din urma. Sér'a beã champagner inabundantia, si daca lucrã, desiertã cãte douedieci de pocale de vinu spaniolu cu piscote. „Domnia ta te miri de alipirea mea catra beuturile aceste, — dicea a une-ori catra acel'a, care se affã in apropiarea lui. — M'am dedatu cu ele in caletoriele mele pe mare si apoi vinulu spaniolu are influentia buna si sub clim'a acẽst'a.“ Acẽst'a inse fu o credintia retacita. In fine mediculu l'a opritu, si i-a ordinaru vinu rosu de Bordeaux. Imperatulu avea doi bucatari germani, cari i-faceau mancarilo totu nemtiesci. Carnea de vita o mancã in mai

multe forme. Sér'a mancã casiu si beã bére austriaca. Mai departe sugarea in continuu de demaneti'a pana sér'a. Mai bine i-placeau (pentrucã a fostu dedatu) sugarile de Vien'a. Cei cari erau in apropiarea lui abiẽ poteau suferi sugarile aceste, inse daca i-imbã nu cutediau a le refudiã. Colonelulu B. fu mai sinceru, si intru un'a de dile pune cãte-va londres intintea imperatului pe langa cuvintele urmatorie: „Sire! fumedia odata in vietiã si sugãri bune. Placa din aceste!“ Imperatulu a luat surpridindu si dize: „Se fu escudiatu, daca am mai multa placere a fumã de acele, cari vinu din patri'a mea.“ Dar pe colonelulu B. nu-lu mai imbã altulu.

Gãcitura numerica.

De Stefanu B. Popovicu.

- 28.4.6.9.20.38.36.27.37.10. } S'o partinim, cã-ci asiẽ
 } Noi frumosu vomu naintã;
 1.2.3.20.11.29.35. } Fost-au unu invetiãtu mare,
 } Si do Greci admiratu tare;
 42.21.24.34.3.4.39.32.36.30.40. } Celoru roi spro donustrare,
 } 41.12.21.28.25. } Prunciloru dintãiu li-este uriciosa;
 7.18.19.14.15.16.17.10 } Dara ast'a inso li-o trebuinciõsa,
 } Pentru vindecarea ostasiloru
 } sei rano
 } Acestu gloriosu si bunu Im-
 8.20.13.33.23.21.27. } peratu;
 } Ne avendu mai multe legaturi
 } in fine
 } Chiaru p'asa olimesia inca o
 } a datu.
 20.5.6.5.34.31.8.27. } In Ardealu unu munte ce e
 } forte mare,
 1.3.21.30.42.43. } Locasiulu meu este acelu fun-
 } du do mare;
 4.24.4.22.33.12.30. } Zou de acestia inca, patri'a
 } mea are,
 } Dar de acestia frate, nici o
 } lipsa n'are
 10.26.4.42.30. } Pentru ce din parte-mi, pri-
 } mẽsca salutare!
 } Nu do multu in Messicu acestu
 } Imperatu
 22.31.18.1.17.26.39.28.4.11.24.27. } De unu poporu barbaru si ne
 } cultivatu,
 } Tocma ca si-unu lotru fusc
 } inpuscatu.
 } Candu dospo-a oi convocare
 } Diurnalele ne vestira,
 } Romanii cu mieu cu mare
 1-43. } Prin placeri se veselira;
 } Si nu-o amina romeniõsa
 } Ca astfoliu se nu dorẽsca!

Inscitiare. Cu nrulu venitoriu incheiandu-se triluniulu jul. — sept. ne rogãmu de cãtu mai grabnica renoire a numeratiunilor. Totodata anuntãm, cã amu facutu dispozițiuni spre a potẽ capotã cãtu mai curundu esemplarẽ din tabloulu „Rontornarea lui Davidu“ — si asiẽ sperãm, cã acẽst'a icona pompõsa se va potẽ transmite inca in lun'a venitorã la toti aceia, carii nu au capotã'o. Cei ce acuma se voru abonã pe semestrulu jul. — dec. cu 4 fl. voru capotã dara amendõue tablourile, alaturandu pentru fia-care cãte 60 cr.

Indreptare. In nrulu trecut s'a viritu o gresieã neplacuta. A nume pe pagin'a 434 colõn'a antãia in sãrulu 19 in locu de „recunoscintia“ sã se cotẽsca „recunoscintia.“

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**